

Ο κ. ΣΤΡ. Κ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ ΚΟΣΜΗΤΩΡ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ  
ΚΛΕΙΝΙ ΤΑΣ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Με τήν σημερινήν ομίλιαν κλείομεν αὐτὸ πού ἀπεκαλέσαμεν «δημογραφικὴν ἑβδομάδα». Τὴν ὀργανώσαμεν με τρεῖς διαπρεπεῖς πράγματι ὁμιλητάς: τὸν κ. Glass, Καθηγητὴν τῆς London School, τῆς ἀνωτέρας οἰκονομικῆς Σχολῆς τοῦ κόσμου, τὸν κ. Durand, Διευθυντὴν τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν καὶ τὸν μεγάλον κοινωνιολόγον, δημογράφον καὶ στατιστικὸν μαθηματικὸν κ. Sauvy.

Ἡ Σχολὴ ἐθεώρησε καθῆκον τῆς καὶ χαρὰν τῆς νὰ ἐνισχύσῃ τὴν προσπάθειαν τῆς ὀργανώσεως ὑπὸ τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἑνωμένων Ἐθνῶν με τὴν Ἐθνικὴν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος τοῦ «Δημογραφικοῦ αὐτοῦ Σεμιναρίου». Ἡ Σχολὴ εἶναι ἐπίσης ὑπερήφανος διότι καταλέγει μεταξὺ τοῦ ἐκλεκτοῦ στατιστικοῦ προσωπικοῦ δύο Καθηγητάς τὸν κ. Κουβέλην, Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ε.Σ.Υ.Ε. καὶ τὸν κ. Μαργαρίτην, εἰς τὸν ὅποιον, ὅπως γνωρίζετε, ἔχει ἀναθέσει ἡ Σχολὴ τὴ Διεύθυνσιν τοῦ Κ.Σ.Ε.

Εἶναι πράγματι μία προσφορὰ τὴν ὅποιαν καταθέτει ὡς χρέος καὶ με χαρὰν τῆς ἡ Βιομηχανικὴ Σχολὴ, συμπληροῦσα τοιοῦτοτρόπως ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνατοτήτων τῆς, ἐντὸς τῶν ἑλληνικῶν πλαισίων, τὸ ἔργον τὸ ὅποιον κάμνει ἀπὸ τὸ 1947 ὑπὲρ τῆς ἀγνοουμένης, καταδιωκομένης, περιφρονουμένης Στατιστικῆς. Ἰδρυσε ἀπὸ τότε μίαν ἔδραν Στατιστικῆς καὶ ἐθεώρησε χρέος τῆς νὰ τὴν συμπληρώσῃ τὴν ἔδραν αὐτὴν με τὸ Κ.Σ.Ε. πού εἶναι Ἰδρυμα τὸ ὅποιον ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν Ἑν. Ἐθνῶν, ὁ διάσημος Ὁλλανδὸς στατιστικολόγος κ. Goudswaard, ἐθεώρησε χρέος του νὰ τὸ ἐξυμνήσῃ πάρα πολύ.

Αὐτὰς τὰς διαλέξεις, τὰς ὁποίας σεῖς παρακολουθήσατε, θὰ θελήσωμεν νὰ τὰς καταστήσωμεν κτῆμα, πράγματι, ὀλοκλήρου τοῦ ἐνδιαφερομένου κόσμου καὶ θὰ τὰς δημοσιεύσωμεν εἰς εἰδικὸν τεῦχος τοῦ ἐπιστημονικοῦ μας ὄργανου πού λέγεται «Σπουδαί» μαζί με ἄλλας δημογραφικὰς μελέτας ἢ στατιστικὰς μελέτας, τὰς ὁποίας ἄλλοι ἐπιστήμονες θὰ εὐαρεστηθοῦν νὰ μᾶς δώσουν. Ὁ κ. Βαλαώρας, ὁ ὁποῖος τιμᾷ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὰ Ἑν. Ἐθνη, διαπρεπὴς πράγματι καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, συμμετέσχε σήμερα ἐδῶ καὶ προεδρεῖ τῆς «Δημογραφικῆς Ἑβδομάδος Διαλέξεων». Ἐκινδύνευα καὶ ἐγὼ μαζί του νὰ τὸ λησμονήσω ὅτι ἡ Σχολὴ ἀπεφάσισε νὰ προκηρύξῃ, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ δημογραφικοῦ σεμιναρίου, δύο βραβεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἕν βραβεῖον ἀναφέρεται εἰς τοὺς τρεῖς πρωτεργάτας τῆς στατιστικῆς ἐν Ἑλλάδι, τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν ἑλληνικὴν δυστυχῶς συνήθειαν ἔχομεν τελείως λησμονήσει καὶ ἀγνοήσει ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου. Διὰ τὸν ἕνα, διὰ τὸν Μανσόλαν, ἤδη εἰς τὸ Ἄλμανάκ περιελάβαμε μίαν μελέτην καὶ εἰς τὸ Ἄλμανάκ τοῦ 1959 θὰ ἔχωμεν ἐπίσης μίαν ἄλλην ἀξιόλογον μελέτην διὰ τὸν Σοῦτσον. Τὸ δεῦτερον βραβεῖον ἀφορᾷ τὴν σύνταξιν ἑλληνικῆς στατιστικῆς βιβλιογραφίας.

Ἐλέχθη ἐδῶ, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἠσχολήθησαν ποτὲ με τὰ δημογραφικὰ προβλήματα. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀπολύτως

ἀκριβές. Ἐὰν εἶχατε εἰς τὸ συρτάρι σας, ὅπως ἔχω ἐγὼ εἰς τὸ γραφεῖον μου, τὰς μελέτας τοῦ Μανσόλα, αἱ ὅποια ἐγράφησαν στὰ 1870 ἕως τὸ 1880, θὰ ἐβλέπατε τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην εὐρισκομένην εἰς τὴν πρώτην θέσιν μεταξύ ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης. Δυστυχῶς δὲν ὑπῆρξε συνέχεια καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἐλάττωμα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ὁ Μανσόλας καὶ ὁ Σοῦτσος δὲν εὔρον τὴν συνέχειαν, εἰμὴ βραδύτερον, τὸ 1920, μὲ τὴν λαμπρὰν ἐργασίαν τοῦ ἀειμνήστου Σταυράκη, Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Στατιστικῆς, ἐκλεκτοῦ ἀνθρώπου καὶ φίλου «περὶ ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ» καὶ τὰς ἐξαιρέτους καὶ ὑποδειγματικὰς ἐργασίας τῶν κ.κ. Ἀβέρωφ, τοῦ νῦν Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, περὶ «τοῦ πληθυσμιακοῦ προβλήματος τῆς Ἑλλάδος - 1939» καὶ τοῦ κ. Βαλαώρα περὶ «Βιομετρίας καὶ Στατιστικῆς-1943».

Τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα εἶναι, πράγματι, ζέον διὰ τὸν τόπον μας. Δὲν θέλω νὰ ὀμιλήσω μὲ τὴν νοοτροπίαν Κασσάνδρας, ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι, ἐὰν δὲν μεταβάλωμεν ἄρδην πολιτικὴν, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὰς πολυτίμους—ἀλλὰ καὶ τραγικὰς δημογραφικὰς διαπιστώσεις—πολὺ συντόμως θὰ θεωρήσωμεν—πάντως ἀργά—ὅτι κίνδυνοι βασικοὶ ἀπειλοῦν τὸ Ἔθνος, ὅτι ἐγκληματήσαμεν μὴ ἀντιληφθέντες ὅτι ἡ ἐκβιομηχάνισις τῆς χώρας δὲν ἦτο θέμα ἀπλῶς οἰκονομικὸν ἀλλ' αὐτόχρομα ΕΘΝΙΚΟΝ καὶ ὅτι ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἔξω τῆς πρωτεύουσῆς Ἑλλάδος παρασκευάζει τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρέθη ἡ Χώρα εἰς τὰς παραμονὰς τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ συγκέντρωσις τῶν πάντων εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἡ κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον αὔξουσα ἐρήμωσις τῆς ὑπαίθρου εἶναι εἰς οἰωνὸς χεῖριστος εἰς βάρους τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Χώρας.

Ἡ Σχολὴ ἐπράξε τὸ καθῆκον της. Παρεσκεύασε στατιστικὰ στελέχη, ἐδημιούργησε τὴν ἀπαρχὴν διαμορφώσεως στατιστικῆς συνειδήσεως εἰς τὸν τόπον καὶ διὰ τῶν στατιστικῶν της ἐκδόσεων, τῶν μαθημάτων, τῶν διαλέξεων, σεμιναρίων καὶ δημοσίων συζητήσεων ἔχω τὴν ἐλπίδα ὅτι εἰς προσεχῆ Διεθνῆ Δημογραφικὴν Συγκέντρωσιν θὰ ἔχη νὰ παρουσιάσῃ μείζονα συμβολὴν εἰς τὴν μελέτην τῶν δημογραφικῶν προβλημάτων.

Κύριε Πρόεδρε, ἐξ ὀνόματος τῆς Σχολῆς, παρακαλῶ νὰ διαβιβάσετε εἰς τοὺς ξένους μας τὴν χαρὰν της καὶ τὰς εὐχαριστίας της διότι συνεσκέφθησαν καὶ συνεζήτησαν ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ Ἱεροῦ Βράχου ἀναζητοῦντες τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν εὐρίσκομεν μόνον μέσα εἰς τὴν Ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν πρῶτοι ἐδίδαξαν Ἄνθρωποι γεννηθέντες καὶ ζήσαντες εἰς τὸν τόσον μικρὸν ἀλλὰ καὶ τόσον μεγάλον αὐτὸν χῶρον, ποῦ καλεῖται Ἑλλάς.

Σὰς εὐχαριστῶ διότι ἐτιμήσατε τὴν Σχολὴν καὶ Σὰς συγχάιρω ἐξ ὅλης καρδίας διὰ τὴν λαμπρὰν ὀργάνωσιν τοῦ Δημογραφικοῦ Σας Συνεδρίου.

Ἄθηναι 29 Σεπτεμβρίου 1958